

TRIBUNA

El català de TV3

per Pere Ortís

No em puc estar de dir que el català parlat dels nostres mitjans de comunicació té un regust de castellà que preocupa força els qui conserven el sentit de la llengua neta. Per a detectar-ho cal tenir un indispensable coneixement de la gramàtica i, certament, conservar aquest sentit simplement afinat. La impressió que hom s'enduu és que ambdós factors —gramàtica i sentit de la llengua— escassegen entre el personal responsable dels nostres benamats mitjans i en alguns dels seus protagonistes més oïts i més vistents.

La raó fonamental d'aquest regust és que —en molts casos— aquests locutors pensen en castellà el català que parlen. Poso per cas «Ja vaig» («Ya voy»), per comptes de *Ja vinc*. Hom ha incorporat, en el cos televisiu i radiofònic, locutors que no han nascut en català, que potser sempre han parlat en castellà o que no han viscut en un ambient de bona parla —si és que ara n'hi ha cap—, i han hagut d'aprendre la llengua a cuita-corrents, sense tenir a la sang allò que hi tenen els nascuts a Catalunya, de pares catalans. Potser la tria de personal i de locutors hauria de ser feta comptant més amb gent de les àrees dels diferents dialectes i no tant amb persones solament del centre. Des de les diferents comarques trobem a faltar en aquests mitjans termes ben corrents en els nostres àmbits i expressions que ens són ben típiques i comunes, les quals molt sovint són substituïdes per altres de castellanitzants. Poso per cas el quasi sempre usat «no fa falta», per comptes del castís *no cal*; o el persistent «anem a veure», per comptes del clar

vegem, o el persistent «anem a començar» pel nostríssim *som-hi*.

Centrem-nos en TV3, el més omnipresent, el més crític, el més estimat dels nostres mitjans. Hi és notable la manca de l'ús dels pronoms adverbials *en* i *hi*, quan aquests són indispensables en l'expressió. Aquesta és la nota de castellà més desafinada que dona TV3 —i que donen els nostres mitjans—. El mal és profund i ja irreparable en moltes esferes. El jovent de l'àrea de Barcelona els desconeix, aquests pronoms, i els desconeixen molts adults de parla catalana i no catalana. Hom resta esbalaït quan sent parlar certs intel·lectuals catalans en públic i comprova que es mengen aquests pronoms com si res. A TV3 estan infectats d'aquest mal, el qual es produeix en quantiosos detalls i aspectes, que sembla que els sobrepassin. D'exemples en podem adduir a grapat; en aquest sentit, TV3 fa un mal irreparable a la llengua. Poso per cas el conductor d'un programa de *ciències*, al migdia, que persisteix a suprimir el pronom *en* quan empra un verb referit a les pessetes guanyades per un dels concursants. I això després de tantes hores, i de tants dies, de vol!

Un altre factor que dona regust de castellà a la parla de TV3, i encara dintre del camp de la sintaxi, és l'ús del datiu anticipat «li» on el castellà col·loca «le». Per exemple: «Anem a cantar-li un cant al mestre» («Vamos a cantarle un canto al maestro»), per *Anem a cantar un cant al mestre*; «Li ha donat una patada al Stòitxkov» («Le ha da-

do una patada a Stoikov»), per *Ha donat una puntada a Stoikov*; «Això digueu-li al pare» («Eso decidsele al padre»), per *Això digueu-ho al pare*; «Ha passat això: digueu-li a l'interessat», per *Ha passat això: digueu-ho a l'interessat*. En casos com aquests hi cometen molts d'errors, i haurien de mirar com els esmenen; per exemple estudiant la pàgina 23 de les *Observacions... /1*, de Josep Rúaix.

Una altra falta que solen cometre és la de no apostrofar l'article davant dels substantius, pronunciant inadequadament: «del home», «el objecte», «el obstacle», «el onze», «el u», «la harmonia», «la aixeta», per comptes de dir-ho com sempre hem fet: *l'home, l'objecte, l'obstacle, l'onze, l'u, l'harmonia, l'aixeta*.

Per contra, i per mimetisme amb el castellà, quan han d'elidir una de les dues vocals (*a* o *e* àtones de paraules que s'han de pronunciar enganxades) cometen el defecte de no elidir-la, pronunciant «a mi em sembla» per *a mi'm sembla*; «aquells que ara vénen» per *aquells qu'ara vénen...*

Ja en el camp del lèxic, he de dir que no he pogut veure mai la raó per què a TV3 hagin decidit d'adoptar alguns castellanismes en detriment de la corresponent paraula catalana, fàcil, neta: «bichos» per *cuques*; «carpa» per *envelat* (tan clàssic!), *vela, tendal*; «despedir» per *acomiar, engegar*; «disfrutar» per *fruir, gaudir, gaudir-se, gaudir-se'n*; «novio» per *nuvi, xicot, promès*; «registre» per *escorcoll*; «vivenda» per *habitatge*. Als quals cal afegir la colla de mots admesos que empren, també amb el persistent bandejament del mot no espuri. És estranya la passió que alguns demostren pels mots «admesos». Aquesta passió suggereix poca familiaritat amb el català, deixade-

sa, mandra, poc amor a la llengua, poques ganes de fer les coses ben fetes, una mena de «así nomasito» tropical; és a dir, que, al capdavant, demostren que no tenen el català com a llengua pròpia. Així usen «comando» i quasi mai *escamot*; sempre «massacre» i mai *matança, carnatge, carnisseria*; sempre «tornado» i mai *remolí, tartalló* (a la terra), o *mànega, tromba, fibló* (al mar); «oient» i mai *oïdor* (perquè els sembla que l'altre és obsolet, forçat, inculte), «gamberro» i menyspreen la gamma fenomenal de matisos que tenim en aquest cas amb: *galifardeu* (!), *bandarra, bordissot, bordegàs, gambirot, trapella, destraler, vàndal, brètol, rebregat, estripat, trinxeraire, marrà, cafre*. Per què els menyspreen, aquests termes? Perquè molts són del dialecte de ponent? També diuen «guapo» per comptes de *bell, formós, eixerit, ben plantat*; «maco» per *bonic, eixerit, bufó*, perquè els sembla que totes aquestes paraules, tan catalanes, ja no són d'època, ja no són ni pronunciables ni viables.

I per avui no puc estendre'm a parlar del català que usen comentant els esports. Aquí sí que cal dir: pobre català, simplement *ben parlat!* Avancem que, en els esports, i en especial en els programes subsegüents, apunyalen la llengua catalana amb una impunitat espectacular.